

Πληροφοριακός Γραμματισμός στην Τεχνητή Νοημοσύνη και ο Ρόλος του Ακαδημαϊκού Βιβλιοθηκονόμου: Μια Ποιοτική Μελέτη των Αντιλήψεων των Ελλήνων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων

Το παρόν κείμενο ανακοίνωσης παρουσιάστηκε στο:

31ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – 22-24/10/2025

Ιωάννινα

Βιβλιογραφική αναφορά ανακοίνωσης στα ελληνικά & αγγλικά:

- Ζαφειρίου, Γ., Θεοδωρίκα, Χ., Παπαϊωάννου, Α., Γούσια, Μ., Γαρουφάλλου, Ε. (2025). Πληροφοριακός Γραμματισμός στην Τεχνητή Νοημοσύνη και ο Ρόλος του Ακαδημαϊκού Βιβλιοθηκονόμου: Μια Ποιοτική Μελέτη των Αντιλήψεων των Ελλήνων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων. *31ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Ακαδημαϊκή ευημερία, ελευθερία και ακεραιότητα: Από το AB στο AI, Ιωάννινα.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/39378>
- Zafeiriou, G.; Papaioannou, A.; Theodorika, C.; Gousia, M.; Garoufallou, E. (2025). Information Literacy in Artificial Intelligence and the role of the Academic Librarian: A Qualitative Study of Greek Academic Librarians' Perceptions. *31st Panhellenic Academic Libraries Conference*. Academic Well-being, Freedom, and Integrity: From AB to AI, Ioannina.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/39378>

Περιεχόμενα ηλεκτρονικού αρχείου:

- Πλήρες κείμενο εργασίας / full-text in Greek
- Στοιχεία ανακοίνωσης στην ελληνική γλώσσα
- Conference paper's details in English

Για φιλικότερη πλοήγηση συνιστάται εμφάνιση του δυναμικού παραθύρου περιήγησης (επικεφαλίδων/σελιδοδεικτών).

Το περιεχόμενο διατίθεται **ελεύθερα** με άδεια χρήσης: Creative Commons Attribution CC **BY-NC-ND** 4.0 International License

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Πλήρες κείμενο εργασίας / full-text in Greek

Εισαγωγή

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) έχει επιφέρει καταλυτικές αλλαγές σε πλήθος επιστημονικών πεδίων και δραστηριοτήτων. Η ταχύτατη ενσωμάτωσή της στο χώρο των βιβλιοθηκών απαιτεί αναλόγως διεύρυνση του ρόλου του βιβλιοθηκονόμου, ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, τεχνολογική κατανόηση και ευαισθησία σε ηθικά ζητήματα (Buitrago-Ciro et al., 2025; Cox, 2024; Cox & Mazumdar, 2024; Lo, 2024a). Σε αυτό το πλαίσιο αναδεικνύεται η σημασία του πληροφοριακού γραμματισμού στην τεχνητή νοημοσύνη (AI Literacy), δηλαδή των γνώσεων και δεξιοτήτων που χρειάζονται οι επαγγελματίες της πληροφόρησης και κατ' επέκταση οι χρήστες των βιβλιοθηκών για την αποτελεσματική και υπεύθυνη χρήση των συστημάτων TN.

Σκοπός της Έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις των Ελλήνων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων σχετικά με τον μεταβαλλόμενο επαγγελματικό τους ρόλο στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο κατανοούν, ερμηνεύουν και εφαρμόζουν τον πληροφοριακό γραμματισμό στην TN στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Στόχοι

- Να αποτυπωθεί το εννοιολογικό και θεωρητικό πλαίσιο του πληροφοριακού γραμματισμού στην Τεχνητή Νοημοσύνη (AI literacy) μέσω αφηγηματικής βιβλιογραφικής επισκόπησης.
- Να αποτυπωθούν οι αντιλήψεις και οι εμπειρίες των βιβλιοθηκονόμων ως προς τις δεξιότητες, την εκπαιδευτική και ηθική διάσταση του ρόλου τους απέναντι στην TN.

- Να εντοπιστούν οι αντιλαμβανόμενες προκλήσεις και ευκαιρίες στην επαγγελματική τους πρακτική και στην ενσωμάτωση της ΤΝ στις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών.
- Να αναδειχθούν οι αντιλήψεις τους για τις απαραίτητες πολιτικές και στρατηγικές που θα ενισχύσουν την επαγγελματική ετοιμότητα, και τη θεσμική ανταπόκριση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην εποχή της ΤΝ.

Εννοιολογικές προσεγγίσεις

Η ΤΝ περιγράφεται ως η ικανότητα μηχανών να εκτελούν γνωστικές λειτουργίες που προσομοιάζουν την ανθρώπινη σκέψη, όπως η κατανόηση φυσικής γλώσσας, η λήψη αποφάσεων και η προσαρμογή σε περιβάλλοντα (Buitrago-Ciro et al., 2025; Chaudhuri & Terrones, 2024; Molaudzi & Ngulube, 2025). Αξιοποιεί τεχνολογίες όπως η μηχανική μάθηση, η επεξεργασία φυσικής γλώσσας με κύριο σκοπό την πρόσβαση και τη διάχυση της πληροφορίας (Alam et al., 2024; Chigwada, 2024).

Ο πληροφοριακός γραμματισμός στην ΤΝ αναφέρεται στην ικανότητα κατανόησης, αξιολόγησης και υπεύθυνης χρήσης τεχνολογιών ΤΝ, καθώς και στην κριτική προσέγγιση των κοινωνικών και ηθικών συνεπειών τους (Ali & Richardson, 2025; Andersdotter, 2023; Miltenoff, 2024). Η LaFlamme (2025) τονίζει ότι ο γραμματισμός στην ΤΝ δεν είναι απλώς μια τεχνική δεξιότητα, αλλά μια κριτική ικανότητα: να κατανοούμε την τεχνολογία και να τη χρησιμοποιούμε με υπευθυνότητα. Πρόσφατες μελέτες υποδεικνύουν ότι η ικανότητα κατανόησης, αξιολόγησης και χρήσης των τεχνολογιών ΤΝ θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της επιτυχούς υιοθέτησης της τεχνητής νοημοσύνης για την εκπαίδευση και την κοινωνία γενικότερα (Miltenoff, 2025). Συνεπώς, ο γραμματισμός στην ΤΝ αποτελεί τη φυσική εξέλιξη του παραδοσιακού πληροφοριακού γραμματισμού στην ψηφιακή εποχή, μας εφοδιάζει με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να πλοηγηθούμε με ασφάλεια και υπευθυνότητα σε ένα οικοσύστημα γνώσης, όπου η ΤΝ ασκεί πλέον κεντρικό ρόλο (Chatikobo & Pasipamire, 2024; Lo, 2024a).

Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Ικανότητες, δεξιότητες και γραμματισμός στην ΤΝ

Η επιτυχής ενσωμάτωση της ΤΝ στις Βιβλιοθήκες προϋποθέτει από τους βιβλιοθηκονόμους να αναπτύξουν ένα νέο σύνολο δεξιοτήτων (AI skills) και ικανοτήτων (AI competencies). Πέρα από τις παραδοσιακές βιβλιοθηκονομικές γνώσεις καλούνται πλέον να διαθέτουν τεχνολογική εξειδίκευση και ευχέρεια στα πεδία που σχετίζονται άμεσα με την ΤΝ, να είναι δηλαδή «εγγράμματοι στην ΤΝ» να έχουν γνώση των βασικών αρχών της, των διαθέσιμων εργαλείων ΑΙ και των δυνατοτήτων τους (Harisanty et al, 2024). Ο Cox και ο Mazumdar (2022) σημειώνουν ότι για μια ολιστική κατανόηση, οι βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να εξοικειωθούν με το ευρύ φάσμα τεχνολογιών που υπάγονται στον όρο ΑΙ (όπως μηχανική μάθηση, επεξεργασία φυσικής γλώσσας, ρομποτική κ.ά.) και να αναγνωρίζουν πιθανά σενάρια χρήσης αυτών στις διάφορες λειτουργίες της βιβλιοθήκης (καταλογογράφηση, υπηρεσίες προς χρήστες, διαχείριση συλλογών, κ.λπ.). Η ευελιξία και η προθυμία για διαρκή μάθηση σε αντίθεση με την φοβία απέναντι στις νέες τεχνολογίες αποτελούν κλειδιά για την ενσωμάτωση της ΤΝ στις βιβλιοθήκες (Harisanty et al., 2024). Οι Cox και Mazumbar (2022), και οι Ali και Richardson, (2025) τονίζουν πόσο σημαντικός είναι ο συνδυασμός τεχνολογικής παιδείας και ήπιων δεξιοτήτων (soft skills) όπως η συνεργασία, η κριτική σκέψη, η ικανότητα επικοινωνίας, η δια βίου μάθηση.

Η ετοιμότητα των βιβλιοθηκονόμων (AI readiness) να αξιοποιήσουν την ΤΝ εξαρτάται από τη θεσμική υποστήριξη, τη συνεχή επιμόρφωση και τη διαθεσιμότητα εργαλείων (Ajani et al., 2022; Chatikobo & Pasipamire, 2024; Shahzad et al., 2024). Έρευνες καταδεικνύουν χαμηλά επίπεδα πρακτικής γνώσης σε εφαρμογές ΤΝ παρά την θετική στάση τους απέναντι στην τεχνολογία (Shahzad et al., 2024). Η πρωτοβουλία (Lo, 2024b) μιας Πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης στις ΗΠΑ, αναδεικνύει τη σπουδαιότητα της βιωματικής μάθησης μέσω του Προγράμματος GPT-4 exploration, για την αποτελεσματική επανακατάρτιση και ανάπτυξη κουλτούρας για συνεχή μάθηση και καινοτομίας.

Παρομοίως, το μοντέλο B-Wheel (Kautonen & Gasparini, 2024) προωθεί τη μάθηση μέσω πράξης (learning by doing), ενώ η Andersdotter (2023) υποστηρίζει ότι η συμμετοχή σε κύκλους μάθησης (learning circles) ενισχύει την αυτοπεποίθηση των βιβλιοθηκονόμων.

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης χρειάζεται να αναπτύξουν ένα νέο φάσμα δεξιοτήτων, που θα καλύπτει τη χρήση εργαλείων ΤΝ, την ανάλυση δεδομένων και την ηθική διαχείριση των πληροφοριών. Παράλληλα αναγνωρίζεται η ανάγκη για νέες μετα-δεξιότητες όπως η προσαρμοστικότητα, η διαπραγμάτευση, ο συντονισμός, η συναισθηματική νοημοσύνη (Cox, 2024).

Η στάση και η οπτική των βιβλιοθηκονόμων για την ΤΝ

Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου εξελίσσεται και από παραδοσιακός διαχειριστής πληροφοριών μετατρέπεται πλέον σε διαμεσολαβητή της γνώσης, με καθήκοντα που περιλαμβάνουν την εκπαίδευση, τη συμβουλευτική αλλά και τη συμμετοχή στον σχεδιασμό πολιτικών σχετικά με την ΤΝ (Miltenoff, 2024; Subaveerapandiyan et al., 2023). Με την μακρόχρονη εμπειρία στην εκπαίδευση χρηστών σε πληροφοριακές, ψηφιακές δεξιότητες, οι βιβλιοθηκονόμοι θεωρούνται οι καταλληλότεροι για να ηγηθούν των πρωτοβουλιών γραμματισμού ΤΝ στις ακαδημαϊκές κοινότητες (Miltenoff, 2024).

Έρευνες αποδεικνύουν (Harisanty et al., 2024; Subaveerapandiyan et al., 2023) ότι οι βιβλιοθηκονόμοι εμφανίζονται γενικά δεκτικοί απέναντι σε αυτόν τον εξελισσόμενο ρόλο. Σε μελέτη που διεξήχθη στη Ζάμπια, οι περισσότεροι ερωτηθέντες βιβλιοθηκονόμοι αντιμετωπίζουν γενικά με αισιοδοξία τα οφέλη που μπορεί να προσφέρει στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης (Alam et al., 2024). Παρομοίως, έρευνα που διεξήχθη στην περιοχή Greater Bay Area της Κίνας κατέδειξε ότι οι βιβλιοθηκονόμοι διατηρούν γενικά θετική στάση ως προς την ΤΝ και αναγνωρίζουν πως έχουν έναν νέο ρόλο, την εκπαίδευση των χρηστών στη χρήση εργαλείων ΤΝ (Chan & Meunier, 2025).

Η έρευνα των de Leon et al. (2024) σε Φιλιππινέζους ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους αναδεικνύει πως οι περισσότεροι βλέπουν την ΤΝ ως

ευκαιρία, διατηρούν θετική στάση και προθυμία για επιμόρφωση, και θεωρούν ότι η ΤΝ θα συμπληρώσει και δεν θα αντικαταστήσει το ρόλο τους. Παρόλο που η τεχνολογική εφαρμογή της ΑΙ δεν είναι ακόμη ευρέως διαδεδομένη στις βιβλιοθήκες των Φιλιππίνων, η μελέτη δείχνει υψηλό επίπεδο εξοικείωσης με εργαλεία όπως οι εικονικοί βοηθοί και εντοπίζει σημαντικές δυνατότητες για αυτοματοποίηση καθημερινών εργασιών, βελτίωση υπηρεσιών (προσωποποιημένες υπηρεσίες βάσει ανάλυσης της συμπεριφοράς χρηστών) και διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω ψηφιοποίησης.

Επιπροσθέτως, η ανάληψη ενός τέτοιου πολύπλευρου ρόλου από τους βιβλιοθηκονόμους συνεπάγεται ευθύνες. Καλούνται να εκπαιδεύσουν τους χρήστες στην ορθή χρήση των τεχνολογιών της ΤΝ και να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την ενσωμάτωση της ΤΝ στις Βιβλιοθήκες. Η διεθνής βιβλιογραφία προτείνει τη δημιουργία νέων εξειδικευμένων ρόλων, όπως εκείνος του “AI Librarian”, δηλαδή ενός βιβλιοθηκονόμου με εξειδίκευση στην ΤΝ, που θα αναλάβει να καθοδηγεί τόσο τους συναδέλφους του όσο και τους χρήστες σε σχετικά θέματα (Lo, 2024a).

Προκλήσεις και ευκαιρίες της ΤΝ

Παράλληλα με τις νέες δεξιότητες, η βιβλιογραφία αναδεικνύει και μια σειρά από προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι βιβλιοθηκονόμοι αναφορικά με την ΤΝ αποκαλύπτοντας ένα χάσμα μεταξύ θεωρητικής διάθεσης και πρακτικής γνώσης. Παρότι οι βιβλιοθηκονόμοι δείχνουν έντονο ενδιαφέρον και θετική στάση για την επαγγελματική τους ανάπτυξη στον τομέα της ΤΝ, η έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης και επιμόρφωσης αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες (Lo, 2024b). Αυτό σημαίνει ότι οι βιβλιοθήκες ενδέχεται να μη παρέχουν επαρκείς ευκαιρίες εκπαίδευσης στο προσωπικό τους ή ότι το προσωπικό δεν έχει τα κατάλληλα εργαλεία για πρακτική εξάσκηση (Molaudzi & Ngulube, 2025).

Μεγάλη πρόκληση αποτελεί επίσης, ο περιορισμός σε πόρους και υποδομές. Οι Alam et al. (2024) αναφέρουν ότι ακόμη και αν οι βιβλιοθηκονόμοι διαθέτουν τις

βασικές γνώσεις ΤΝ, συχνά αντιμετωπίζουν έλλειψη τεχνικής υποστήριξης και δυσκολίες λόγω παλαιότητας πληροφοριακών συστημάτων.

Οι Molaudzi & Ngulube (2025) σημειώνουν ότι είναι απαραίτητη η κατάλληλη τεχνική και λειτουργική υποδομή για την αξιοποίηση των καινοτομιών της ΤΝ στις βιβλιοθήκες. Ταυτόχρονα ενυπάρχει ο φόβος ότι η αυτοματοποίηση και τα έξυπνα συστήματα θα οδηγήσουν σε απώλεια θέσεων εργασίας (Subaveerapandiyan et al., 2023). Παρομοίως, η αντίσταση στην αλλαγή και η μείωση (απουσία) ανθρώπινης επαφής προβληματίζουν τους βιβλιοθηκονόμους (Alam et al., 2024).

Σε οργανωσιακό επίπεδο προκλήσεις εντοπίζονται και στην έλλειψη στρατηγικής και πολιτικής. Οι βιβλιοθήκες δεν διαθέτουν ακόμη σαφείς κατευθυντήριες πολιτικές και στρατηγικό σχεδιασμό για την εφαρμογή της ΤΝ στις υπηρεσίες τους (Buitrago-Ciro et al., 2025; Wheatley & Hervieux, 2020). Διεθνείς οργανισμοί βιβλιοθηκών και εθνικές ενώσεις ξεκίνησαν την έκδοση συστάσεων, ενώ σε επίπεδο ιδρύματος κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη εσωτερικής πολιτικής (Ali & Richardson, 2025; Miltenoff, 2024).

Η ενσωμάτωση της ΤΝ στις βιβλιοθήκες χρήζει ιδιαίτερης προσοχής κυρίως σε θέματα ηθικής χρήσης και δεοντολογίας (Lo, 2024a). Μεταξύ των κυριότερων ζητημάτων που προκύπτουν είναι η διασφάλιση της αξιοπιστίας και η αντιμετώπιση της μεροληψίας των συστημάτων. Τα εργαλεία γενετικής ΤΝ παράγουν ρεαλιστικό περιεχόμενο το οποίο ωστόσο ενδέχεται να περιλαμβάνει ανακρίβειες ή να ενσωματώνει προκαταλήψεις (Ko & Chiu, 2024). Η καλλιέργεια της κριτικής αξιολόγησης του περιεχομένου, η κατανόηση και η διαφάνεια των αλγορίθμων συγκαταλέγονται στις μεγαλύτερες προκλήσεις που καλούνται οι βιβλιοθήκες να διαχειριστούν (Hossain et al., 2025; Johnson et al., 2024; LaFlamme, 2025). Η ευκολία παραγωγής κειμένου με την χρήση τεχνητής νοημοσύνης εγείρει ανησυχίες όσον αφορά την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και δεοντολογία. Περιστατικά λογοκλοπής ή «cheating» από φοιτητές (Johnson et al., 2024) προβληματίζουν τους βιβλιοθηκονόμους, οι οποίοι σε συνεργασία με τους διδάσκοντες καλούνται να διευκρινίσουν τα όρια της επιτρεπτής και ηθικής χρήσης των εργαλείων ΤΝ στην ακαδημαϊκή πρακτική. Επιπλέον, θέματα

πνευματικής ιδιοκτησίας, προστασίας προσωπικών δεδομένων και ισότητας προκαλούν αυξανόμενες ανησυχίες στους βιβλιοθηκονόμους (Milttenoff, 2024; Cox & Mazumbar, 2024)

Σε κάθε περίπτωση η άποψη ότι οι βιβλιοθήκες του μέλλοντος απαιτούν επαγγελματίες με τεχνολογική εξοικείωση και επάρκεια, κριτική σκέψη και ηθική ηγεσία είναι ευρέως αποδεκτή στον ακαδημαϊκό χώρο. Ωστόσο, όπως επισημαίνει ο Lo (2024) η θεωρητική αποδοχή δεν αρκεί. Η αποτελεσματική αξιοποίηση και η ορθή χρήση των τεχνολογιών ΤΝ προϋποθέτει γνώσεις, δεξιότητες και συνεχή επιμόρφωση προκειμένου οι βιβλιοθηκονόμοι να αποτελέσουν φορείς καινοτομίας και αλλαγής.

Μεθοδολογία

Η έρευνα υιοθέτησε ποιοτική ερευνητική προσέγγιση με στόχο τη διερεύνηση των αντιλήψεων των Ελλήνων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων σχετικά με τον πληροφοριακό γραμματισμό στην Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) και τον μεταβαλλόμενο επαγγελματικό τους ρόλο. Η ποιοτική μέθοδος κρίθηκε κατάλληλη καθώς επιτρέπει την εις βάθος κατανόηση των αντιλήψεων και εμπειριών, και επομένως των νοημάτων που αποδίδουν οι συμμετέχοντες στο υπό μελέτη φαινόμενο (Creswell & Poth, 2016). Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, καθώς προσφέρουν ευελιξία στον ερευνητή να προσαρμόζει ή να προσθέτει ερωτήσεις σύμφωνα με τη ροή της συζήτησης (Bryman, 2016). Ο οδηγός συνέντευξης οργανώθηκε γύρω από πέντε θεματικές ενότητες: (α) Εισαγωγικές–Γενικές ερωτήσεις, (β) Δεξιότητες και Επαγγελματική Ετοιμότητα, (γ) Ρόλος του Βιβλιοθηκονόμου και Εκπαιδευτική Διάσταση, (δ) Ηθικά Ζητήματα και Ακαδημαϊκή Δεοντολογία, και (ε) Πολιτικές και Στρατηγική.

Το δείγμα αποτελούνταν από 7 ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους που εργάζονται σε ελληνικά πανεπιστήμια, με πολυετή εμπειρία στην πληροφοριακή παιδεία, σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες και εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες, επιλεγμένους με σκόπιμη δειγματοληψία (purposive sampling) η οποία επιτρέπει την εστίαση

σε συμμετέχοντες που μπορούν να προσφέρουν ουσιαστικές και πλούσιες πληροφορίες για το υπό μελέτη φαινόμενο (Patton, 2014).

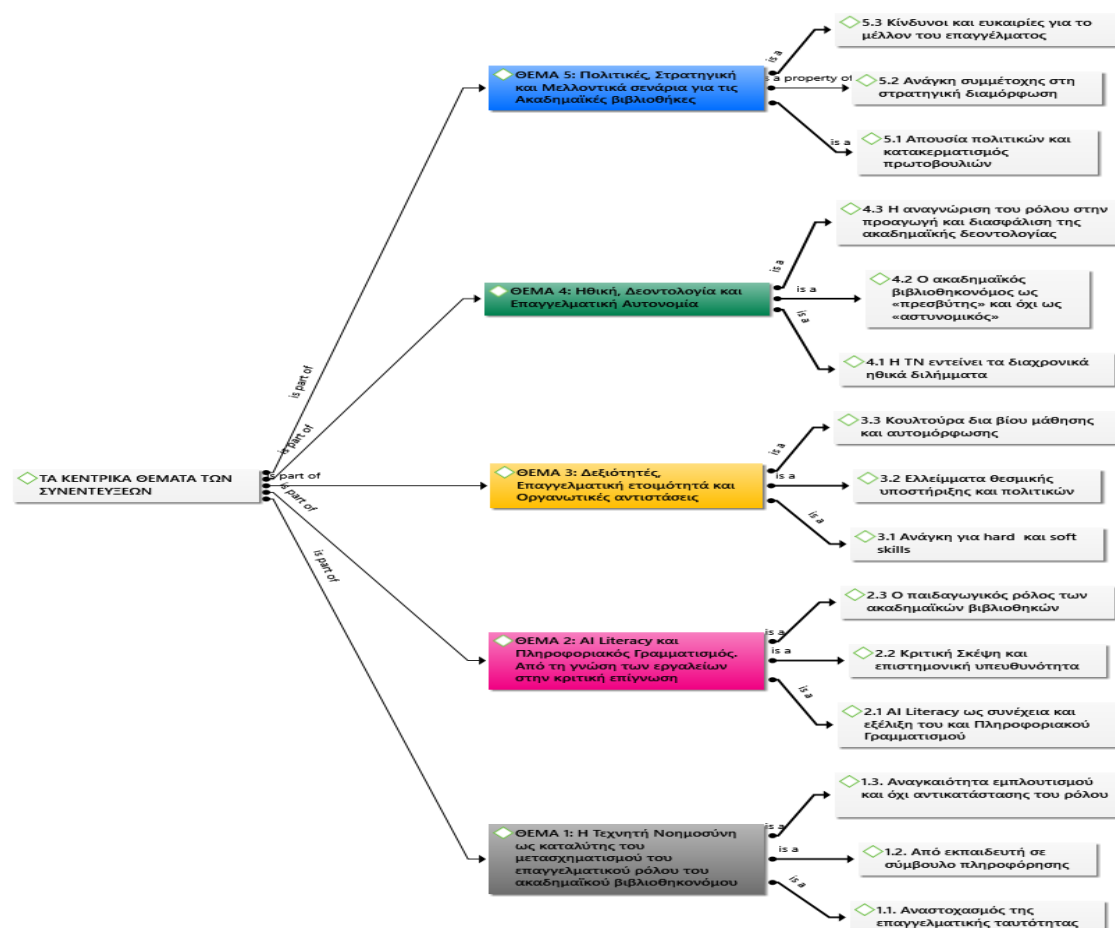
Η έρευνα διεξήχθη την περίοδο Μαρτίου–Σεπτεμβρίου 2025 σε τέσσερα στάδια: Αφηγηματική βιβλιογραφική επισκόπηση και οργάνωση αναφορών στο Mendeley· σχεδιασμός ερευνητικού πλαισίου και προετοιμασία πρωτοκόλλων συνεντεύξεων· διεξαγωγή των συνεντεύξεων εξ αποστάσεως μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας, με διάρκεια 40–60 λεπτών, απομαγνητοφώνηση (μέσω του εργαλείου Turboscribe) και αρχική κωδικοποίηση συνεντεύξεων· θεματική ανάλυση δεδομένων και τελική συγγραφή.

Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της Θεματικής Ανάλυσης (Thematic Analysis) (Braun & Clarke, 2006, 2013), ακολουθώντας τα έξι στάδια: εξοικείωση με τα δεδομένα, αρχική κωδικοποίηση, αναζήτηση, αναθεώρηση, ορισμός θεμάτων και ερμηνευτική σύνθεση. Η διαδικασία κωδικοποίησης και χαρτογράφησης των θεμάτων υποστηρίχθηκε από το λογισμικό ATLAS.ti, το οποίο διευκόλυνε την οργάνωση, τη συστηματική ταξινόμηση και τη οπτικοποίηση των κωδικών και των θεματικών μοτίβων.

Αποτελέσματα έρευνας

Η θεματική ανάλυση των 7 συνεντεύξεων ανέδειξε 70+ κωδικούς οι οποίοι ομαδοποιήθηκαν σε 5 κύρια θέματα και 15 υποθέματα (πλήρης ανάπτυξη των κωδικών εμφανίζεται στο παράρτημα 1). Η θεματική ομαδοποίηση ακολούθησε τον οδηγό συνέντευξης, αλλά αναδεικνύει ταυτόχρονα και τις εγκάρσιες σχέσεις ανάμεσα στα θέματα της επαγγελματικής ταυτότητας, των δεξιοτήτων και της ακαδημαϊκής δεοντολογίας (βλ. Γράφημα 1).

Γράφημα 1: Τα πέντε βασικά μοτίβα των συνεντεύξεων

Ακολουθεί η ανάπτυξη των 5 βασικών θεμάτων που προέκυψαν από την ομαδοποίηση των κωδίκων.

ΘΕΜΑ 1: Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως καταλύτης του μετασχηματισμού του επαγγελματικού ρόλου του ακαδημαϊκού βιβλιοθηκονόμου

Υποθέματα:

- Αναστοχασμός της επαγγελματικής ταυτότητας
- Από εκπαιδευτή σε σύμβουλο πληροφόρησης
- Αναγκαιότητα εμπλουτισμού και όχι αντικατάστασης του ρόλου

Οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται την TN ως σημείο καμπής για το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου. Αντί να οδηγεί σε υποβάθμιση, η TN προσφέρει μια ευκαιρία επαναπροσδιορισμού του ρόλου από διαχειριστικό σε εκπαιδευτικό, στρατηγικό και συμβουλευτικό. Παρόλα αυτά επισημαίνεται ταυτόχρονα και η αίσθηση φόβου ή αμφιβολίας για το κατά πόσο οι βιβλιοθήκες είναι έτοιμες να

αξιοποιήσουν αυτή την ευκαιρία. Το επάγγελμα βρίσκεται σε κρίση αναστοχασμού. Οι επιστήμονες της πληροφόρησης αναζητούν νέα επαγγελματική αυτοπεποίθηση στην εποχή της ΤΝ αντιμετωπίζοντας διττά συναισθήματα: Ενθουσιασμό και φόβο. Ακολουθούν 2 χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις:

«Η πρόκληση είναι να κερδίζουμε την εμπιστοσύνη του κοινού ως σύμβουλοι και όχι ως εκπαιδευτές»

«Φοβάμαι να μη χάσω τη δουλειά μου – οι βιβλιοθήκες θα γίνουν αναγνωστήρια».

ΘΕΜΑ 2: AI Literacy και Πληροφοριακός Γραμματισμός. Από τη γνώση των εργαλείων στην κριτική επίγνωση

Υποθέματα:

2.1 AI Literacy ως συνέχεια και εξέλιξη του Πληροφοριακού Γραμματισμού

2.2 Κριτική Σκέψη και επιστημονική υπευθυνότητα

2.3 Ο παιδαγωγικός ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Η ΤΝ με κάποιο τρόπο επαναφέρει τον πυρήνα της αποστολής των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, την ενδυνάμωση των χρηστών στην αξιολόγηση, διαχείριση και ηθική χρήση της πληροφορίας. Ο Γραμματισμός στην ΤΝ ορίζεται όχι ως τεχνική δεξιότητα, αλλά κυρίως ως κριτική και ηθική στάση απέναντι στην πληροφορία αλλά και τα συστήματα που τη διαχειρίζονται. Ως εκ τούτου ο Πληροφοριακός Γραμματισμός εκτείνεται σε νέα γνωστικά πεδία. Επομένως, η ΤΝ λειτουργεί ως καταλύτης για μια εκπαιδευτική μετατόπιση από τις τεχνικές δεξιότητες στην ηθική επάρκεια και χρήση της πληροφορίας. Οι συνεντευξιζόμενοι σχολίασαν σχετικά:

«AI literacy σημαίνει κατανόηση των εργαλείων, των δυνατοτήτων και των ορίων τους».

«Στόχος μας δεν είναι να δείχνουμε τα εργαλεία, αλλά να καλλιεργούμε κριτική σκέψη και επιστημονική υπευθυνότητα».

ΘΕΜΑ 3: Δεξιότητες, Επαγγελματική ετοιμότητα και Οργανωτικές αντιστάσεις

Υποθέματα:

3.1 Ανάγκη για hard και soft skills

3.2 Ελλείματα θεσμικής υποστήριξης και πολιτικών

3.3 Κουλτούρα δια βίου μάθησης και αυτομόρφωσης

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα υπογράμμισαν το κενό ανάμεσα στις τεχνολογικές εξελίξεις και την εσωτερική επαγγελματική ετοιμότητά τους. Οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι διαθέτουν την προθυμία αλλά όχι πάντα, τις υποδομές, το χρόνο ή την οργανωτική κουλτούρα που θα ενθαρρύνει τη μάθηση. Ένα θέμα που συζητήθηκε έντονα στη διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν η ανάγκη για συνδυασμό τεχνικών και κοινωνικών δεξιοτήτων αλλά και για τεχνική στήριξη (άδειες, λογισμικά, εργαλεία, εκπαίδευση, πολιτικές). Η επαγγελματική ετοιμότητά συνδυάστηκε όχι τόσο με την τεχνική επάρκεια, την τεχνογνωσία όσο με τη ανάγκη οργανωτικής κουλτούρας. Οι συνεντευξιζόμενοι ανέφεραν τα ακόλουθα:

«Τα εργαλεία ΤΝ μπορεί να επιτείνουν τις ήδη εδραιωμένες κακές πρακτικές»

«Δεν παρέχεται χρόνος εκπαίδευσης ούτε πολιτική αξιοποίησης της ΤΝ»

«Υπάρχει έλλειμμα κουλτούρας συνεχούς αυτοβελτίωσης και διαμοιρασμού γνώσης»

«Είμαι ανοιχτή στην ΤΝ αλλά τρέχω πίσω από τις εξελίξεις...»

ΘΕΜΑ 4: Ηθική, Δεοντολογία και Επαγγελματική Αυτονομία

Υποθέματα:

4.1 Η ΤΝ εντείνει τα διαχρονικά ηθικά διλήμματα

4.2 Ο ακαδημαϊκός βιβλιοθηκονόμος ως «πρεσβύτες» και όχι ως «αστυνομικός»

4.3 Η αναγνώριση του ρόλου στην προαγωγή και διασφάλιση της ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Επί της ουσίας η ΤΝ δε δημιουργεί νέα ηθικά ζητήματα. Με κάποιο τρόπο αναδεικνύει αλλά και επιτείνει τα υπάρχοντα θέματα ηθικής υφής και χρήσης της πληροφορίας (αξιοπιστία, εγκυρότητα, πνευματικά δικαιώματα, ιδιωτικότητα). Οι Ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι βλέπουν τον εαυτό τους ως διαμεσολαβητές ηθικής πρακτικής στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Ωστόσο, ταυτόχρονα παραδέχονται ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει ακόμα αναγνώριση αυτού του ρόλου ούτε θεσμικά ούτε απαραίτητα ενδοεπαγγελματικά. Η ηθική διάσταση αναδεικνύεται ως ο πυρήνας της επαγγελματικής ταυτότητας του ακαδημαϊκού βιβλιοθηκονόμου. Παρακάτω ακολουθούν κάποια χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις:

«Δεν λειτουργώ ως αστυνόμος, αλλά ως πρεσβευτής των εργαλείων ΤΝ»

«Η ΤΝ εγείρει πιο πολύ την προσοχή μας σε ζητήματα αξιοπιστίας και εγκυρότητας»

«Στην Ελλάδα δεν έχουμε κερδίσει την αναγνώριση του ρόλου μας»

ΘΕΜΑ 5: Πολιτικές, Στρατηγική και Μελλοντικά σενάρια για τις Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

Υποθέματα:

5.1 Απουσία πολιτικών και κατακερματισμός πρωτοβουλιών

5.2 Ανάγκη συμμετοχής στη στρατηγική διαμόρφωση

5.3 Κίνδυνοι και ευκαιρίες για το μέλλον του επαγγέλματος

Οι επιστήμονες της πληροφόρησης αντιλαμβάνονται και υποδεικνύουν τη θεσμική αδράνεια ως το σημαντικότερο εμπόδιο στην δημιουργία και υιοθέτηση κοινού πλαισίου, ενιαίων στρατηγικών και πολιτικών χρήσης της ΤΝ. Ωστόσο διατυπώνουν ένα όραμα συμμετοχής σε επιτροπές, δίκτυα και εκπαιδευτικά προγράμματα που θα προϋποθέτουν την ενεργό συνεισφορά τους στο επίπεδο σχεδιασμού ακαδημαϊκών στρατηγικών. Παράλληλα προειδοποιούν για τον κίνδυνο outsourcing και διεκπεραιωτισμού αν το επάγγελμά τους παραμείνει αδρανές. Με άλλα λόγια η θεσμική διάσταση λειτουργεί ως πρόκληση. Η ενσωμάτωση της ΤΝ απαιτεί όχι μόνο ατομική ετοιμότητα από την πλευρά των

επιστημόνων της πληροφόρησης, αλλά και πολιτική βούληση, θεσμικό σχεδιασμό και συνεργατική κουλτούρα.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα σχολίασαν:

«Όχι, ακόμη δεν έχει δημοσιευτεί μια ιδρυματική πολιτική ή στρατηγική»

«Η ευκαιρία είναι η δυναμική παρουσία μας ως κόμβος ανάμεσα στην πληροφορία, την τεχνολογία και την έρευνα»

Η θεματική ανάλυση των 7 συνεντεύξεων αναδίπλωσε ένα διπλό αφήγημα. Από τη μια πλευρά ο αναστοχασμός και ο φόβος απέναντι στην τεχνολογική αλλαγή και από την άλλη ο ενθουσιασμός, η προθυμία αλλά και το όραμα για ηγετικό ρόλο στην ηθική, εκπαιδευτική και στρατηγική διαχείριση της ΤΝ. Πάνω από όλα οι συμμετέχοντες στην έρευνα απέδωσαν στην ΤΝ την ευκαιρία επαναπροσδιορισμού του ρόλου τους. Η έννοια του AI Literacy λειτουργεί σαν γέφυρα ανάμεσα στη κριτική σκέψη, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και τις νέες τεχνολογικές προκλήσεις.

Συζήτηση αποτελεσμάτων

Τα ευρήματα της έρευνας συγκλίνουν με τη διεθνή βιβλιογραφία (Cox, 2024· Miltenoff, 2024· Lo, 2024a) ως προς τον μετασχηματισμό του ρόλου του ακαδημαϊκού βιβλιοθηκονόμου σε εκπαιδευτικό, συμβουλευτικό και ηθικό διαμεσολαβητή στην εποχή της ΤΝ, καθώς και ως προς την ανάγκη ενίσχυσης των δεξιοτήτων AI literacy. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την ανάγκη ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων — τεχνικών και κοινωνικών — επιβεβαιώνοντας τη διεθνή τάση για έναν συνδυασμό τεχνολογικής παιδείας και soft skills (Harisanty et al., 2024· Ali & Richardson, 2025). Παράλληλα, η έννοια του AI literacy προσεγγίζεται ως συνέχεια του πληροφοριακού γραμματισμού με έμφαση στην κριτική σκέψη και την επιστημονική υπευθυνότητα (LaFlamme, 2025· Lo, 2024a).

Επιπρόσθετα, τα ευρήματα της έρευνας ανέδειξαν σημαντικά εμπόδια που συμβαδίζουν με τη διεθνή βιβλιογραφία: Έλλειψη θεσμικής υποστήριξης, περιορισμένες ευκαιρίες επιμόρφωσης και απουσία σαφών πολιτικών για την ΤΝ

(Buitrago-Ciro et al., 2025· Shahzad et al., 2024). Οι βιβλιοθηκονόμοι αναγνωρίζουν τις ηθικές προκλήσεις της ΤΝ — προκατάληψη, λογοκλοπή, παραπληροφόρηση — και προτείνουν ρόλο διαμεσολαβητή για την υπεύθυνη χρήση της (Johnson et al., 2024· Ko & Chiu, 2024).

Οι Έλληνες ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι αναφέρουν ότι η ηθική διάσταση της ΤΝ αντιμετωπίζεται περισσότερο εμπειρικά και λιγότερο μέσω θεσμικών μηχανισμών. Η ασυμμετρία αυτή καταδεικνύει ότι, ενώ υπάρχει υψηλή **εννοιολογική ευαισθητοποίηση**, απουσιάζει η **θεσμική εδραίωση** της ΤΝ στον ελληνικό βιβλιοθηκονομικό χώρο, γεγονός που διαφοροποιεί το ελληνικό πλαίσιο από τα διεθνή πρότυπα ψηφιακής και πληροφοριακής ωριμότητας.

Συμπεράσματα/ Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η παρούσα μελέτη ανέδειξε ότι οι Έλληνες ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι βρίσκονται σε μεταίχμιο επαγγελματικής αναπροσαρμογής, αντιμετωπίζοντας την Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) τόσο ως πρόκληση όσο και ως ευκαιρία. Ενώ συγκλίνουν με τη διεθνή βιβλιογραφία ως προς τη θετική στάση απέναντι στην ΤΝ και τη σημασία του πληροφοριακού γραμματισμού στην ΤΝ (AI literacy), διαφοροποιούνται λόγω της θεσμικής αδράνειας, της απουσίας πολιτικών και της περιορισμένης υποστήριξης επιμόρφωσης. Η ΤΝ λειτουργεί ως καταλύτης για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής και ηθικής διάστασης του επαγγέλματος, ωστόσο η πρακτική ενσωμάτωσή της παραμένει ελλιπής. Προτείνεται περαιτέρω έρευνα με διευρυμένο δείγμα, ποσοτικά και συγκριτικά με άλλες χώρες, για τη διερεύνηση των οργανωσιακών παραγόντων που επηρεάζουν την επαγγελματική ετοιμότητα και τη θεσμική ωριμότητα των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών απέναντι στην ΤΝ, καθώς και για την αξιολόγηση πιλοτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων AI literacy.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Ajani, Y. A., Tella, A., Salawu, K. Y., & Abdullahi, F. (2022). Perspectives of Librarians on Awareness and Readiness of Academic Libraries to

Integrate Artificial Intelligence for Library Operations and Services in Nigeria. *Internet Reference Services Quarterly*, 26(4), 213–230.
<https://doi.org/10.1080/10875301.2022.2086196>

- Alam, A. F., Subaveerapandiyan, A., Mvula, D., & Tiwary, N. (2024). AI Literacy and Zambian Librarians: A Study of Perceptions and Applications. *Open Information Science*, 8(1). <https://doi.org/10.1515/opis-2022-0166>
- Ali, M. Y., & Richardson, J. (2025). AI literacy guidelines and policies for academic libraries: A scoping review. *IFLA Journal*.
<https://doi.org/10.1177/03400352251321192>
- Andersdotter, K. (2023). Artificial intelligence skills and knowledge in libraries: Experiences and critical impressions from a learning circle. *Journal of Information Literacy*, 17(2), 108–130.
<https://doi.org/10.11645/17.2.14>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. London: Sage.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5th ed.). Oxford University Press.
- Buitrago-Ciro, J., Samokishyn, M., Moylan, R., Hernández Pérez, J., Bakare-Fatungase, O., & Firdawsi, C. (2025). Bridging the AI gap: Comparative analysis of AI integration, education, and outreach in academic libraries. *IFLA Journal*.
<https://doi.org/10.1177/03400352251325274>

- Chan, C., & Meunier, B. (2025). Navigating the AI Revolution: Librarian Perspectives in China's Greater Bay Area. *New Review of Academic Librarianship*. <https://doi.org/10.1080/13614533.2025.2466513>
- Chatikobo, M. V., & Pasipamire, N. (2024). Readiness to embrace artificial intelligence in information literacy instruction at a Zimbabwean University. *Cogent Education*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2425209>
- Chaudhuri, J., & Terrones, L. (2024). Reshaping Academic Library Information Literacy Programs in the Advent of ChatGPT and Other Generative AI Technologies. *Internet Reference Services Quarterly*. <https://doi.org/10.1080/10875301.2024.2400132>
- Chigwada, J. (2024). A proposed framework for a digital literacy course for artificial intelligence in academic libraries. *South African Journal of Library and Information Science*. <https://doi.org/10.7553/90-2-2388>
- Cox, A. (2024). Academic librarian competencies and artificial intelligence. *South African Journal of Library and Information Science*. <https://doi.org/10.7553/90-2-2405>
- Cox, A. M., & Mazumdar, S. (2024). Defining artificial intelligence for librarians. *Journal of Librarianship and Information Science*, 56(2), 330–340. <https://doi.org/10.1177/09610006221142029>
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- de Leon, L. C. R., Flores, L. V., & Alomo, A. R. L. (2024). Artificial Intelligence and Filipino Academic Librarians: Perceptions, Challenges and Opportunities. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 73(1), 66–83. <https://doi.org/10.1080/24750158.2024.2305993>

- Harisanty, D., Anna, N. E. V., Putri, T. E., Firdaus, A. A., & Noor Azizi, N. A. (2024). Leaders, practitioners and scientists' awareness of artificial intelligence in libraries: a pilot study. *Library Hi Tech*, 42(3), 809–825. <https://doi.org/10.1108/LHT-10-2021-0356>
- Hossain, Z., Biswas, M. S., & Khan, G. (2025). AI literacy of library and information science students: A study of Bangladesh, India and Pakistan. *Journal of Librarianship and Information Science*. <https://doi.org/10.1177/09610006241309323>
- Johnson, S., Owens, E., Menendez, H., & Kim, D. (2024). Using ChatGPT-generated essays in library instruction. *Journal of Academic Librarianship*, 50(2). <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2024.102863>
- Kautonen, H., & Gasparini, A. A. (2024). B-Wheel – Building AI competences in academic libraries. *Journal of Academic Librarianship*, 50(4). <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2024.102886>
- Ko, C. R., & Chiu, M. H. (2024). How Can Academic Librarians Support Generative AI Literacy: An Analysis of Library Guides Using the ACRL Information Literacy Framework. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 61(1), 977–979. <https://doi.org/10.1002/pra2.1159>
- LaFlamme, K. A. (2025). Scaffolding AI literacy: An instructional model for academic librarianship. *The Journal of Academic Librarianship*, 51(3), 103041. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2025.103041>
- Lo, L. S. (2024a). Evaluating AI Literacy in Academic Libraries: A Survey Study with a Focus on U.S. Employees. *College & Research Libraries*, 85(5). <https://doi.org/https://doi.org/10.5860/crl.85.5.635>
- Lo, L. S. (2024b). Transforming academic librarianship through AI reskilling: Insights from the GPT-4 exploration program. *Journal of*

Academic Librarianship, 50(3).

<https://doi.org/10.1016/j.acalib.2024.102883>

- Miltenoff, P. (2024). Academic Librarians in Times of AI and AI Literacy: Tasks, Responsibilities, and Leadership. *International Information and Library Review*. <https://doi.org/10.1080/10572317.2024.2381182>
- Molaudzi, A. I., & Ngulube, P. (2025). Use of artificial intelligence innovations in public academic libraries. *IFLA Journal*. <https://doi.org/10.1177/03400352241301780>
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Shahzad, K., Khan, S. A., & Iqbal, A. (2024). Identifying librarians' readiness to leverage artificial intelligence for sustainable competence development and smart library services: an empirical investigation from universities' librarians. *Global Knowledge, Memory and Communication*. <https://doi.org/10.1108/GKMC-02-2024-0107>
- Subaveerapandiyan, A., Sunanthini, C., & Amees, M. (2023). A study on the knowledge and perception of artificial intelligence. *IFLA Journal*, 49(3), 503–513. <https://doi.org/10.1177/03400352231180230>
- Wheatley, A., & Hervieux, S. (2020). Artificial intelligence in academic libraries: An environmental scan. *Information Services and Use*, 39(4), 347–356. <https://doi.org/10.3233/ISU-190065>

Στοιχεία ανακοίνωσης στην ελληνική γλώσσα

Τίτλος εργασίας

Πληροφοριακός Γραμματισμός στην Τεχνητή Νοημοσύνη και ο Ρόλος του
Ακαδημαϊκού Βιβλιοθηκονόμου: Μια Ποιοτική Μελέτη των Αντιλήψεων των
Ελλήνων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων

Στοιχεία συγγραφέα / συγγραφέων

Γεωργία Ζαφειρίου, Ερευνητικό Εργαστήριο MetaDATA (ΜεταΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,
Διαχείρισης Πληροφοριών και Δεδομένων), Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας,
Αρχειονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Διεθνές Πανεπιστήμιο της
Ελλάδος, gzafeiriu@ihu.gr

Παπαϊωάννου Αριστούλα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Βιβλιοθήκη και Κέντρο
Πληροφόρησης, email: apapaioan@uoi.gr, τηλ.: 2651005010

Θεοδωρίκα Χριστίνα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Βιβλιοθήκη και Κέντρο
Πληροφόρησης, email: ctheodor@uoi.gr, τηλ.: 2681050459

Γούσια Μαριάννα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Βιβλιοθήκη και Κέντρο
Πληροφόρησης, email:gousia@uoi.gr, τηλ.: 2651050764

Γαρουφάλλου Εμμανουήλ, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, Τμήμα
Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, email:
garoufallou@gmail.com

Λέξεις-κλειδιά

1. Πληροφοριακός Γραμματισμός
2. Τεχνητή Νοημοσύνη
3. Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες
4. Βιβλιοθηκονόμοι
5. Ηθικές προκλήσεις

Περίληψη

Η ταχεία πρόοδος της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) έχει επηρεάσει σημαντικά τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, μεταβάλλοντας τους παραδοσιακούς ρόλους και καθιστώντας απαραίτητη την ανάπτυξη πληροφοριακού γραμματισμού στην τεχνητή νοημοσύνη μεταξύ των βιβλιοθηκονόμων. Καθώς τεχνολογίες όπως το chatgpt, η γενετική AI και τα αυτοματοποιημένα συστήματα ενσωματώνονται στη διαχείριση πληροφοριών, οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να προσαρμοστούν σε νέες δεξιότητες, ροές εργασίας και ηθικές προκλήσεις.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει πώς οι Έλληνες ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι αντιλαμβάνονται τους εξελισσόμενους ρόλους τους στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, και πώς αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζει η Τεχνητή Νοημοσύνη στην επαγγελματική τους πρακτική.

Η παρούσα έρευνα αξιοποίησε την ποιοτική έρευνα και συγκεκριμένα ημι-δομημένη συνέντευξη η οποία αποτελείται από τις ακόλουθες ενότητες: γενικές ερωτήσεις, δεξιότητες και επαγγελματική ετοιμότητα, το ρόλο του βιβλιοθηκονόμου και την εκπαιδευτική του διάσταση, ηθικά ζητήματα και ακαδημαϊκή δεοντολογία, πολιτικές και στρατηγική και πτυχές/προβληματισμοί που δεν καλύφθηκαν από τις υπάρχουσες ερωτήσεις. Διεξήχθησαν σε σύνολο 7 διαδικτυακές συνεντεύξεις με Έλληνες ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους, όπου καταγράφηκαν οι απόψεις και οι προβληματισμοί τους στο θέμα. Η επεξεργασία του περιεχομένου των συνεντεύξεων βασίστηκε στη θεματική ανάλυση.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν μια σταθερή κατανόηση των βασικών αρχών της TN από τους βιβλιοθηκονόμους και θετική στάση απέναντι στα πιθανά οφέλη της, ενώ αναγνωρίζονται προκλήσεις όπως η τεχνοφοβία, η έλλειψη υποδομών, ο φόβος απώλειας θέσεων εργασίας και η μειωμένη ανθρώπινη επαφή.

Conference paper's details in English

The paper was presented at the **31st Panhellenic Academic Libraries Conference**, which took place at Ioannina (Greece) during 22-24 of October 2025. Conference website: <https://en.31palc.lib.uoi.gr/>

Title

Information Literacy in Artificial Intelligence and the role of the Academic Librarian: A Qualitative Study of Greek Academic Librarians' Perceptions

Details of author / authors

Georgia Zafeiriou, MetaDATA LAB (MetaDATA, Information Management and DATA Lab), Department of Library Science, Archives and Information Systems, International Hellenic University, Greece, gzafeiriou@ihu.gr

Papaioannou Aristoula (Arietta), University of Ioannina, Library and Information Centre, email: apapaioan@uoi.gr, tel.: 2651005010

Theodorika Christina, University of Ioannina, Library and Information Centre, email: ctheodor@uoi.gr, tel.: 2681050459

Gousia Marianna, University of Ioannina, Library and Information Centre, email: gousia@uoi.gr, tel.: +30 26510 50764

Garoufallou Emmanouel, International Hellenic University, Department of Library, Archival & Information Studies, email: garoufallou@gmail.com

Keywords

1. Information Literacy
2. Artificial Intelligence
3. Academic Libraries
4. Librarians

5. Ethical Challenges

Abstract

The rapid advancement of Artificial Intelligence (AI) has significantly impacted academic libraries, reshaping traditional roles and highlighting the need for AI information literacy among librarians. As technologies such as ChatGPT, generative AI, and automated systems become integrated into information management, academic librarians are required to adapt to new skill sets, workflows, and ethical challenges.

The purpose of this study is to explore how Greek academic librarians perceive their evolving roles in the age of Artificial Intelligence and how they address the challenges and opportunities AI presents in their professional practice.

The present study utilized qualitative research and, specifically, semi-structured interviews, organized into the following sections: general questions, skills and professional readiness, the role of the librarian and its educational dimension, ethical issues and academic integrity, policies and strategy, and aspects/concerns not covered by the existing questions. A total of seven online interviews were conducted with Greek academic librarians, capturing their insights and concerns on the topic. The processing of the interview content was based on thematic analysis.

The research findings indicate a solid understanding of the fundamental principles of Artificial Intelligence by librarians and a positive attitude toward its potential benefits, while challenges such as technophobia, lack of infrastructure, fear of job loss, and reduced human interaction are also acknowledged.